

Oleje a jejich evidence ve vazbě na spotřební daň

Nový zákon o spotřebních daních má novou část, která upravuje nakládání se zvláštními minerálními oleji. Tím se doplnily a srovnaly podmínky stanovené pro syntetické oleje a další ropné látky.

Stejně jako v původních, tak i v nových ustanoveních je mimo jiné uložena osobě nakládající se zvláštními minerálními oleji povinnost vést elektronicky evidenci minerálních olejů, a to ve formátu a struktuře stanovené správcem daně, způsobem umožňujícím dálkový přístup. Tuto evidenci a doklady, na jejichž základě byly zápisy do evidence provedeny, je subjekt povinen uchovávat po dobu deseti let od konce kalendářního roku, ve kterém byly tyto doklady vystaveny.

Struktura evidence ve formátu xls je zveřejněna na webových stránkách Celní správy ČR, která je v této věci také kontrolním úřadem. Evidenci lze vést elektronicky i v jiné podobě a formátu za předpokladu, že osoba nakládající se zvláštními minerálními oleji bude schopna prostřednictvím užívaného systému (např. vnitropodnikový software) bezodkladně vyhotovit požadovaný výstup se shodnými údaji a obsahem v elektronické podobě (ve formátech xls,xlsx, ods). Plnění zvláštních minerálních olejů do balení nepřesahujících 20 litrů je považováno za spotřebu a bude jako spotřeba evidováno.

DOTAZY Z PRAXE

V poslední době stále častěji zodpovídáme dotazy na téma, jak vyřešit požadavky celní správy při dokladování nakládání s ropnými látkami, často s oleji. Většina firem je primárně překvapena, že celní správa vůbec takovou činnost vykonává, respektive, co vlastně celní správa chce: zaolejovanou vodu, olej z lapáků nečistot apod. přeče fir-

ma předala oprávněné osobě. V principu takový původce odpadů postupuje správně, ale pouze z pohledu zákona o odpadech. Odpady v případě ropných látek, v tomto případě oleje, jsou předány oprávněné osobě a vyfakturovány včetně DPH. Faktura může být kladná i záporná: buď původce zaplatí oprávněné osobě (za vody, kaly apod.), nebo oprávněná osoba zaplatí původci za ten který typ oleje. Pokud však osoba tento odpad nevyužívá jako konečný spotřebitel, neplatí spotřební daň, protože ta je zaplacená již při nákupu oleje jako výrobku.

Co tedy chce kontrola celní správy? Pokusím se to vysvětlit zcela jednoduše a bez použití paragrafových znění nebo citací příslušných předpisů. Celní správa chce zkontrolovat, kdo a jak nakládá s níže uvedenými vybranými výrobky a zda mu vznikla či nevznikla povinnost odvést spotřební daň. Dále pak kontroluje množství a druh předávaného odpadu, zda jste si obstarali povolení s oleji nakládat a zda také řádně vedete jeho evidenci. Proč? Protože v minulosti se v režimu odpadů s oleji prováděly různé nekalé praktiky, přičemž některé firmy stát okrádaly právě na spotřební dani.

Celní správa se řídí zákonem č. 353/2003 Sb., o spotřebních daních, ze kterého vyplývají následující povinnosti:

- odvést spotřební daň za vybrané výrobky;
- obecně se jedná o vybrané výrobky, které jsou v ustanovení § 45 nomenklaturně vedeny pod čísly 2710 11 až 2710 99 (oleje, LTO, TTO, benzíny až po odpadní oleje);
- disponovat při předávání těchto vybraných výrobků potvrzením Celní správy ČR,

pokud se jedná o původce, kteří mají odpadu nad deset tun.

Příklad: mám jednu tunu odpadního oleje, jsem pod limitem deset tun, tedy nežádám o „povolení k přijímání a používání vybraných výrobků osvobozených od daně“. Dále v kalendářním roce odkalím jímku a budu mít tři tuny zaolejovaných kalů = součtem čtyři tuny vybraného výrobku celkem, stále jsem pod limitem deseti tun a nemám povinnost dokladovat povolení. Na konci roku vyvezu jímku zaolejovaných vod, kde jsem uvedl osm tun odpadu v podobě vybraného výrobku. Překročil jsem hodnotu deset tun ročně a musím si požádat o povolení.

■ V případě, že jste oprávněnou osobou, musíte mít jedno společné potvrzení Celní správy ČR na původce s celkovou roční produkcí předání nebo prodeje pod deset tun a potvrzení na každého samostatného původce s roční produkcí předání, prodeje nad deset tun.

Příklad: Přijede sto různých původců, třeba i opakovaně, a předá jako odpad olej, zaolejovanou vodu, kaly apod. Každý z nich má toho svého odpadu (vybraný výrobek) v roční produkci pod deset tun. Pro tyto všechny vám stačí jedno povolení od Celní správy ČR. Pokud ale v průběhu roku překročí hmotnost jejich předání deset tun, nebo předá-li někdo z nich jednorázově více než deset tun, potom musíte disponovat souhlasem Celní správy ČR za každý jednotlivý případ.

■ Vést v případě uživatele (uživatelé vybraných výrobků osvobozených od daně, dále jen „uživatel“ je právnická nebo fyzická osoba, která přijímá a užívá, případně podle § 52a nebo 53 prodává dalšímu uživateli vybrané výrobky osvobozené od daně; uživatelé mají postavení daňových subjektů bez povinnosti se registrovat) evidenci o přijatých výrobcích podle stanoveného předpisu (viz ustanovení § 37 zákona).

Legislativa

- Zákon č. 331/2014 Sb., o spotřebních daních, kterým se mění zákon č. 353/2003 Sb., a znění pozdějších předpisů, a další související zákony. Vyšel dne 29. prosince 2014 ve Sbírce zákonů ČR v částce 131.

Souhlas od Celní správy ČR

V podobě žádosti lze stáhnout na webových stránkách Celní správy ČR:

- <https://www.celnisprava.cz/cz/form/Stranky/default.aspx>
- <https://forms.celnisprava.cz/webfiller/formservice/filler.open?DocID=610219966>

ILUSTRACI FOT. ARCHIV

Většina firem je překvapena, že celní správa kontroluje nakládání s ropnými látkami

POVINNOSTI ZE ZÁKONA

Co se tedy musí splnit, aby byly splněny povinnosti vyplývající ze zákona? Jestliže jsem původce a budu předávat odpad, ve kterém je vybraný výrobek – olej apod., bude jeho množství (odpadu) považováno za tento výrobek. Jinak řečeno, deset tun zaolejované vody, kde je 1 % oleje (vybraného výrobku) se bude brát jako překročení limitu deset tun a vy musíte mít „povolení“ Celní správy ČR.

Oprávněná osoba jako držitel „povolení“ předkládá periodicky Celní správě ČR seznam svých dodavatelů (původců). Pokud

spadá jako původce do kategorie nad deset tun, musí mít souhlas od Celní správy ČR, který lze v podobě žádosti stáhnout na webových stránkách Celní správy ČR (viz box). Zde je možné stáhnout, vyplnit a pomocí datové schránky poslat žádost o „povolení k přijímání a používání vybraných výrobků osvobozených od daně“. Jedná se o prodej bez daně – příloha VI.

Oprávněná osoba musí mít „povolení k příjmu a užívání, případně k provozu daného skladu“, oprávněná osoba (příjemce) volí pro variantu příjmu nebo užívání přílohy č. I–IV. Mohou být i další možnosti.

Původce olejů v množství nad deset tun, nebo příjemce nad deset tun, mám rovněž povinnost vést evidenci.

Přístup Celní správy ČR se v různých krajích liší. Mnohdy se stane, že obdrží soupis původců a místo očekávaného oleje ovzorkují jímku plnou kalu, nebo vody s minimem oleje apod. Potom je jasné, že oleje bylo jen limitní množství a původce, který svou povinnost neznal, neuměl své jednání doložit povolením. ■

Ing. VÁCLAV KUNCL,
INISOFT s. r. o.

Kvalita surové vody ovlivňuje výrobu pitné vody

Kvalitu povrchových či podzemních vod a její upravitelnost na pitnou vodu lze posuzovat z mnoha hledisek a řady vybraných ukazatelů. Každá ze sledovaných látek, kterou jsme v současné době schopni ve vodách analyzovat, má různý původ a dopad na proces úpravy surové vody na pitnou vodu a použité technologie.

Z přírodních látek běžně se vyskytujících ve vodním prostředí jsou to především produkty řas a sinic, jejichž koncentrace jsou ale v současné době významně ovlivněny lidskou činností vnošením organických látek, dusíku a fosforu.

V těchto ukazatelích sice došlo od roku 1989 k významnému snížení koncentrací v povrchových vodách, a to především vyřešením hlavních bodových zdrojů znečištění vod výstavbou čistíren odpadních vod. Na druhé straně dosud neřešené plošné zdroje znečištění (především ze zemědělsky obhospodařovaných půd), nižší úroveň hladin povrchových vod, vyšší průměrné teploty ve vegetačním období, nepřipojení lokálních zdrojů znečištění na již vybudovanou veřejnou kanalizaci, nelegální vypouštění odpadních vod do povrchových či podzemních vod z bezodtokých jímek a v některých případech i vypouštění odpadních vod z menších čistíren odpadních vod, které nejsou vždy provozovány v souladu s řádnou provozní praxí, jsou příčinou vnosu těchto látek do vodního prostředí i nadále.

KONTAMINACE PESTICIDY

Z antropogenních látek jsou v poslední době nejproblematičtější ukazatelem především přípravky na ochranu rostlin neboli pesticidy. Podle dostupných údajů je v České republice ročně spotřebováno přes 5000 tun (!) nejrůznějších účinných látek obsažených v přípravcích na ochranu rostlin.

Z výsledku monitoringu Českého hydrometeorologického ústavu vyplývá, že podzemní vody (včetně zdrojů pro výrobu pitné vody) jsou v řadě případů kontami-

Zisk z používání pesticidů má agrární sektor, negativní účinky však dopadají na obor vodárenství.

novány širokým spektrem pesticidů a jejich metabolitů (látky, na které se pesticidy v životním prostředí různou rychlostí transformují), převážně pak metabolity látek aplikovaných na řepku, kukuřici a řepu. Velkou rolí v prohloubení znalostí o přítomnosti těchto látek ve vodním prostředí lze přičíst i rozvoji analytických metod, které umožňují detekovat jejich široké spektrum ve velmi nízkých koncentracích (nanogramy).

KOMPLIKACE PŘI ÚPRAVĚ VODY

Produkty řas a sinic, jakož i pesticidy ve vodním prostředí jsou z hlediska úpravy surové vody na pitnou vodu pro vodárny závažným problémem, neboť buď výrazným způsobem komplikují či v extrémních případech dokonce znemožňují proces úpravy vody, nebo pro splnění závazných limitů daných vyhláškou č. 252/2004 Sb., kterou se stanoví hygienické požadavky na pitnou vodu, vyžadují výrazné změny v použité technologii.

Proces úpravy pitné vody se dnes obvykle skládá z dávkování činidel pro tvorbu suspenze (činidlo a znečišťující látka) a její následné separace procesem sedimentace, čiření či flotací. V druhém stupni úpravy je surová voda následně filtrována přes vodárenský písek o různé frakci (nebo jiný filtrační materiál) a následně

hygienicky zabezpečena. Pokud jsou překračovány hygienické limity pro pesticidy, je nutné úpravnu vody doplnit o další stupeň pokročilých technologií, nejčastěji o proces ozonizace a následně sorpce přes aktivní uhlí.

NOVÉ PROJEKTY

V České republice byla o tento stupeň úpravy v nedávné době doplněna především úpravna vody Plzeň–Homolka, kde zdrojem surové vody je řeka Úhlava. Velký projekt v hodnotě více než 750 mil. Kč, financovaný z operačního programu Životní prostředí, chystá rovněž úpravna vody Želivka, neboť zvýšené koncentrace pesticidů se z důvodů intenzivní zemědělské činnosti v celém povodí nacházejí i ve vodní nádrži Švihov. Z celé řady dalších, již realizovaných rekonstrukcí úpraven vody lze jmenovat například Hradec Králové – Orlice, region Třebíčsko – Štítary či Zlín – Tlumačov. Zvláště v posledním případě není bez zajímavosti, že rekonstrukce v hodnotě 80 mil. Kč byla financována nikoliv vlastníkem úpravní vody, společností Vodovody a kanalizace Zlín a. s., ale jejím provozovatelem, společností Moravská vodárenská, a. s., a to nad rámec uzavřené provozní smlouvy. Vzhledem k přítomnosti pesticidů prakticky na celém území České republiky lze do budoucna předpokládat i na dalších úpravnách vod doplnění o tyto technologie.

Na jedné straně tak jsme sice schopni účinně odstranit nově detekované látky a zajistit – pro koncové spotřebitele vysoce kvalitní pitnou vodu, na druhé straně je tato skutečnost vykoupena vysokými investicemi a provozními náklady, které se promítnou i do výše plateb za vodné. V České republice se stává běžnou praxí, že benefity z používání pesticidů (vyšší výnos plodin) realizuje agrární sektor, ale negativní účinky aplikace těchto látek však v plné míře dopadají na obor vodárenství.

MIKROPLASTY

Z dalších nově detekovaných látek lze jmenovat především léčiva, hormony, polyfluorované látky či v poslední době me-